

LESNI DELAVEC

Glasilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 dinarjev. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpea računajo po 1 dinar. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 9.

Ljubljana, dne 1. maja 1923.

Leto II.

PRVEGA MAJA.

Naš praznik, praznik dela, prvi maj,
— ki ga žuljava dlan, ki znojno ga je čelo
izbralo za svoj dan že polsto let nazaj, —
spet s cvetjem, s petjem je prišel v deželo
in kakor mak polja in kakor zôr nebá
krvava mu zastava v roki plapolá.

Ta dan je naš, trpinov, siromakov,
saj druge vse nam je odvzel gospod,
zato na plan zdaj moških vsi korakov,
a ti gospod — krvnik se skrij, očisti pot! —

A naša naj zastava
pred nami v zraku plava,
k odporu nas budí;
so dnevi naši tužni,
bodimo toraj družni,
bodimo bratje vsi.

Glej, vse okrog poganja;
kar zdaj je lepa sanja,
se lahko še zgodi:
Le tesno se združimo,
zvestobo prisežimo; —
naj prvi maj živi! . . .

Res sužnji bili smo iz roda v rod,
nas tisočletja tlačil je gospod,
on izmed nas si valpte je izbiral,
katerih bič nas često v smrt je tiral;
nam takšna bila je usoda kleta,
da oče sina je preklinjal, sin — očeta.

Le redkokdaj kot blisk v noči temine
v stoletje mračno kak upor kje šine,
tu, tam kje grajska zaplamenti pristava
in v grad nenadno bela smrt priplava,
potem pa spet vse črno je kot prej,
nad nami hlapec bič vihti: „Hej, hej!“

Takole gre naprej vse svojo pot,
ničesar nas dozdej naučil ni gospod:
mi med seboj se ravsamo in kavsamo,
zato se prav godi nam, prav samó,
zato so naši dnevi tako težki, tužni,
ker svojih grdih le navad smo sužnji.

Preveč še vsi smo hlapčevske narave
in brez edinstva, brez zvestobe prave
in ne poznamo naukov prirode,
da moč, pógum samó rodi gospode
in da, če kdaj imeti hočeš sad,
le orji, sejaj, dokler je pomlad . . .

Sodrug, brat, ne obupaj,
le hitro, hitro skupaj,
dokler pomlad kipi;
postoj, se ne prepiraj,
moči, moči le zbiraj
za srečne, lepše dni!

Glej, vse okrog poganja;
kar zdaj je lepa sanja,
se lahko še zgodi.
Le tesno se združimo,
zvestobo prisežimo:
Naj prvi maj živi!

Rad. Peterlin-Petruška.

Pred kongresom.

Konferenca, ki smo jo pred kongresom smatrali za potrebno, da se je vršila dne 24. aprila t. l. v Ljubljani. Konferenca je bila potrebna že radi tega, da se izmenjajo misli in v glavnem določijo smernice, po katerih naj bi se zlasti uredila konstrukcija celotnega in skupnega organizacijskega telesa ter naredila taktika postopanja in tarifna (mezdna) politika in pravec bodoče naše strokovne organizacije. Le žal, da grupa okolo Novaka v Zagrebu pri teh razpravah ni sodelovala. Malenkost, ki je bila zgolj formalnega značaja, je tej grupi dala povod, da je sodelovanje odrekla. Mi smo se namreč postavili na stališče, da morajo oni sodrugi, ki pridejo na konferenco, biti člani ene izmed obstoječih strokovnih organizacij lesnih delavcev, ker smo hoteli, da se izogibamo visokim teoretičnim razpravam ter ustvarimo, namesto da bi mlatili prazno slamo, nekaj praktičnega, nekaj realnega, nekaj, kar bi ustrezalo koristim in interesom lesnih delavcev. Skratka, ustvarimo to, kar lesno delavstvo širom Jugoslavije že dolgo s hrepenenjem pričakuje. To je strnitev vseh razpoložljivih sil in obstoječih drobcev v eno celoto, ki naj bi po kongresu reprezentirala ves proletariat lesne stroke cele države. Grupa okolo Novaka je hotela poslati na konferenco sodruga, ki ni član nobene strokovne organizacije lesnih delavcev in ker tega sodruga nismo hoteli priznati, je tudi Novak sam izostal! Tako postopanje izgleda precej kapriciozno; in ako v Novakovi organizaciji ni tudi takih članov, katere bi lahko poslali na konferenco, tedaj je doprinešen dokaz, da vlada v njegovi grupi precejšnja duševna praznota. Trdno smo uverjeni, da bo Novakova grupa to svojo abstinenco še obžalovala. Izključeno pa tudi ni, da bodo člani Novakove organizacije njega samega vprašali, kako to, da si je osvajal tolike oblasti ter zabranil, da bi

prišel delavec do delavca in se pomenil o nadaljnji usodi svoje organizacije. Nehote se nam vsiljuje vtis, da smatra Novak usodo vseh lesnih delavcev za postransko stvar in da mu je glavna briga njegovo dosedanje tajniško mesto. Proletarsko to sicer ni, ali domišljija, da mora delavstvo za vsako ceno priznavati vsakogar tudi takrat, če dela proti njegovim interesom, pa trajno obveljala ne bo! Kolo časa se suče in bo popravilo tudi pregreške posameznikov.

Konference dne 24. aprila v Ljubljani so se udeležili za osrednje društvo lesnih delavcev ss. Pokovec, Bradeško in Tokan; za strokovno organizacijo lesnih delavcev oziroma Savez drvodjelskih radnika v Zagrebu ss. Kordič in Predojevič, iz Beograda ss. Rebrič in Mesaroš. Vsi ti sodrugi so zastopali sledeče pokrajine: Srbijo, Vojvodino, Hrvatsko, Slavonijo in Dalmacijo ter Slovenijo. Bosna in Hercegovina nista bili zastopani. V Sarajevu bo strokovno organizacijo lesnih delavcev šele vpostaviti, ker jo je režimski teror domalega uničil. Glavne točke sporazuma oziroma dogovora so: Upostavi se enotna organizacija za celo državo z enotnim centralnim ožjim in širšim odborom. Ožji odbor bo sestojal iz devetih, širši odbor oziroma uprava iz enindvajsetih članov, Uprava se voli na skupnih kongresih. Ožji ali izvršilni odbor bo sestojal iz članov enega kraja, kjer bo sedež centrale. Širši odbor bo sestojal iz članov vseh v poštev prihajajočih pokrajin; seje mora imeti vsaj vsakih šest mesecev enkrat. Kongres se vrši vsaki dve leti. — Glavno težišče centralne organizacije bo v pokrajinah tako, da bo odbor našega osrednjega društva tvoril pokrajinski odbor Zveze lesnih delavcev Jugoslavije oziroma Saveza drvodjelskih radnika Jugoslavije. Vse podružnice osrednjega društva lesnih delavcev bodo kakor doslej obračunavale v Ljubljano, na Hrvatskel in v Slavoniji v Zagreb, v

LISTEK.

Espero:

Na dan prvega maja.

Na Dolenjskem nekje, tako je zarisano na zemljevidu, leži v prijaznem gorskem zatišju med zelenimi bukvami, smolnatimi smrekami, mala naselbina, parna žaga grofa Cortija. Lesene barake, v katerih stanujejo delavci, so kakor prilepljene na gorskem pobočju, iz katerih se skozi zamazane šipe ne vidi dalje, kakor v ponosni temni gozd. Pol stoletja že stojijo tam, mah raste po strehah in ljudje, prebivajoči v njih, so bili popolnoma ločeni od hrupa sveta. Bili so gozd, sredi gozda. Nič jih ni motilo, ne veselje in ne žalost, niso se vprašali, zakaj so tam, za koga delajo, čigavi so ti zeleni gozdovi — mora že tako biti — od nekdaj je bilo in bo. Le na večer

ko je zašumelo v kronah ponosnih bukev ter se je iz zelenja razlegal klic po pomladi, vstajenju, so čutili v srcu neko nepremagljivo željo po nečem lepem, hrepenenje po zlati prostosti, ki mora biti tam nekje daleč za brdi, za zelenimi gozdovi — za deveto goro. Niso so se zavedali, odkod je ta klic, niso se povprašali odkod pride, bil je tu in nikdo več ga ni mogel izbrisati iz svoje duše. Od voznikov, ki so vozili les tja daleč v dolino, so zvedeli, da so tam tudi možje, ki so njim enaki v življenju in delu. Dolgo so ugibali, teden za tednom so zlagali novce in nekega dne — so poslali sela v dolino. Dolga je bila pot in sladko je bilo upanje.

Vsak večer so posedali po klancu ob potu in pričakovali, kakor otroci na mater, kdaj jim prinese lepih rdečih jabolok, nekaj lepega — odrešenja.

S pomladjo je prišel nazaj, ponosnih korakov, nič ni bila utrujena njegova hoja, nič ni bilo žalosti na njegovem licu, vsaj je prinašal — novo življenje.

Vojvodini v Novi Sad, v Dalmaciji v Split, v Srbiji v Belgrad, v Bosni v Sarajevo. Na sedežu centralnega odbora se osnuje centralni sekretariat. Sedež centrale bo na željo sodrugov iz Srbije do nadaljnjega v Ljubljani, ker bi radi političnih odnošajev drugod bilo delo centrale otežkočeno. Za vzdrževanje centralnega tajništva mora vsak pokrajinski odbor od vsakega tedenskega prispevka vsak pokrajinski odbor od vsakega tedenskega prispevka vsak mesec redno obračunavati gotovo kvoto. Pri centrali se ustanovi centralni obrambeni fond, katerega se sme porabljati samo v skrajni sili pri večjih mezdnih bojih in izporih. Za centralni obrambeni sklad se določi enoten tedenski prispevek, katerega mora vsak pokrajinski odbor vsak mesec istotako redno obračunavati centrali.

Manjše mezdne boje vodi in rešuje pokrajinski odbor sam in na svoje stroške. Uvedejo se enotne članske knjižice in tiskovine. Stavkovna, brezposelna, potna podpora se po enakem sistemu uredi in zenači. Vprašanje tiska pa se po tozadevnih principelnih sklepih v ureditev prepušča pokrajinskemu odboru. Razen kvote centralnemu odboru za delo in vzdrževanje centralnega tajništva in prispevka za centralni stavkovni sklad ostanejo vsa ostala sredstva v pokrajinah. Za Savez se sestavijo enotna pravila in pravilnik, ki bo obvezen za vse enako.

Končno se je določil za kongres lesnih delavcev Jugoslavije dnevni red in referente k posameznim točkam. Dnevni red se glasi:

1. Volitev preglednikov mandatov;
2. volitev predsedstva;
3. poročila o dosedanjem delu;
4. ujedinjenje, pravila in pravilnik; poročevalec s. Tokan;
5. tarifna politika; poročevalec s. Predojevič;
6. regulacija prispevka, poročevalec s. Tokan;

„V vas samih je moč organizacije.“ Niso ga razumeli, ko jim je povedal, da so ti zeleni gozdovi njihovi, da so te košate bukve last vseh, ne samo enega, da jih morajo priboriti nazaj, združeni z vsemi sužnji v kraljestvu trpečih.

Ko pa so nekega dne vstali z mladim jutrom, zadeli težke sekire na rame, da se podajo na težko delo — so ostrmeli. Z visoke bukve je vihrala rdeča zastava, vsa užarjena v škrlatu, poljubu vzhajajočega solca.

Zastava miru in ljubezni.

Kakor bi jim nevidna moč šinila skozi telesa, hrapave, žuljave roke so prijele za pokrivala in sredi gozda se je razlegala pesem svobode. Nikdar jo še niso slišali, nikdo jih jo ni naučil, vendar so peli pesem zatiranih, da se je razlegala tja v dolino, tja daleč v najtemnejši del gozda.

Zastava pa je vihrala ponosno ter zavijala njih čuvstva v rdečo ljubezen, naznanjevala temnim gozdovom moč organizacije — na dan prvega maja.

8. tisk; poročevalec s. Rebrič;

9. volitev centralne uprave;

10. razno.

Sedaj, ko so se vsa vprašanja pretresla in se je dosegel sporazum glede konstrukcije organizacije in določila platforma, na kateri je mogoče postaviti zgradbo skupne strokovne organizacije ter je stopnjevaje izpopolnjevati, sedaj lahko pričakujemo, da bo kongres, ki se prične 6. maja v Zagrebu, dosegel tudi svoj namen in doprinesel pozitivnih rezultatov. Brez te predpriprave bi bilo uspešno delo kongresa nesigurno.

Veseli nas, da se sodrugi na jugu po tolikih bridkih izkušnjah končno uvideli, da Jugoslavija, v kolikor se tiče strokovnih organizacij, ni Nemčija ali Avstrija in da moramo pri novih razmerah v novi državi tudi strokovnemu pokretu dati tem razmeram primerno obliko. Naša moška beseda velja in pričakujemo kaj takega od vsakogar. Nikoli nismo ovirali ujedinjenja ali vsaka stvar potrebuje svoj čas, da se razvije in dozori, tako tudi to. Upajmo torej, da bo kongres na začrtani poti svoje delo v blagor vsega proletarijata lesne stroke Jugoslavije srečno izvršil. V ta namen na svidenje, dobro došli in pozdravljeni v Zagrebu!

24. IV. 1920.

Množice ljubljanskega in okoličanskega proletarijata praznih rok se zbirajo na Zaloški cesti. Namen jim je, potom manifestacijske povorke moralno podpreti stavkujoče železničarje. Cilj povorke je vladna palača na Bleiweisovi cesti, kjer naj bi deputacija tedanjim mogotcem predočila neznosni

Viňko Mazi:

Prepovedana pot.

(Konec.)

»Lepo je, da ste grajski čuvaj, pa še lepše je, da »vršite svojo dolžnost«, ampak povejte mi, prosim, po človeški pameti mi povejte, kakšna škoda se vam godi, če leže pošten popotnik na pokošeno trato, da bi si malo odpočil?«

Čuvaj, ki se je čutil žaljenega v svojem poklicu, je stopil korak bliže, prijel za palico na obeh koncih in jo položil čez suha bedra.

»Pravim, da pojdite iz parka, sicer —«

»Sicer? — No, kaj? Morda se vam zljubi, da me oplazite z gorjačo?«

»Tega ne, ampak — ampak v pisarno pojdem naznanit, naj store kar hočejo.«

»Ničesar ne bodo opravili, vam rečem, prav ničesar! Škoda, da bi trgali podplate po nepotrebem! Naležal se bom tu v senci, ki je moja prav tako,

položaj borečih se železničarjev in upravičenost njihovih zahtev. Med zbrano množico ni bilo nikjer ne razburjenja, nikjer ne duha ne sluha o kakem namenu, po kojem bi se dalo sklepati, da bo javni red in mir ogrožen. Možje niti palice niso imeli! Vsak razsoden človek je bil prepričan, da pojde po mirni in tih demonstraciji vsak udeleženec svojo pot kakor se je to še vselej zgodilo že pri tolikih podobnih prilikah. To pot pa se je zgodilo drugače. Vse javno mnenje in vsa država se je nahajala pod vtisom mogočnega železničarskega pokreta. Pokret sam na sebi je mladi jugoslovanski buržuaziji segal kakor led do mozga. Teror ni zadoščal, namenila se je potom svojega režimskega sistema ves pokret zadušiti — v krvi! Brez poprejšnjega svarila je ta režim kratkomalo na ničesar hudega slutečo maso poslal svoje plačance ter dal ukaz, naj streljajo! In zgodilo se je. Okrog pol devete ure zjutraj se je daleč na okrog razlegalo pokanje pušk, na Zaloški cesti pa je cela vrsta nedolžnih žrtev v cestnem prahu — umirala — proletarska kri je poškopila cesto! Oboroženi hlapci kapitalizma so se sami ustrašili svojega grozovitega dejanja ter so zbežali kakor zajci, ker bi sicer, dasi praznih rok, do ekstaze razburjena masa bila navzlic puškam na lieu mesta žnjimi obračunala. To, kar smo doživeli dne 24. aprila 1920 na Zaloški cesti, to ni bil več teror, to ni bilo več samo tiranje, to je bil bestialni čin pobesnele buržuazije, ki se je v svojih interesih videla ogroženo. Majka Slovenija, zakri si obraz sramote, kajti oni, ki so ukazali moriti slovenske delavce na Zaloški cesti, so bili — Slovenci! Prav, vsaj je bil enkrat za vselej dopri-nešen dokaz, da je narodnost prazna fraza. Ali to ni še vse, tisti, ki so takrat gospodarili v vladni palači, so pristaši črne družbe, ki ima krščansko ljubezen na jeziku, v duši pa strup, pristaši one

kakor vaša in vaših pisarjev in ko se mi bo hotelo, pojdem dalje.«

Okrenil se je počasi in nadaljeval:

»Nemara ste bolje kosili nego jaz, pa ste zato tako oblastni. Bog vam blagoslovi, ne zavidam vam čisto nič! Toda povejte mi, prijatelj kje pa ste bili takrat vi in vaši mogočni pisarji, ko so mi rezali nogo in šivali oko. Kje ste bili, ko sem se zvijal v bolečinah, ki bi jih še strupeni kači ne privoščil?«

»In komu v prid so me tako kvečili? — Povejte no gospod čuvaj! ...«

»V špital so hodile osladne babnice, zvijale so pobožno oči, ko so se plazile od postelje do postelje in so govorile o »ljubezni do domovine«, o »presvetlem cesarju, ki mu krvavi srce« in bogve o kakšnih čenčah še, ki so jim bile vse samo na jeziku. Pa da so pokazale tudi »čuteče srce«, so darovale kako cigareto, ali kos pogače. In odhajale so naposled s solznimi očmi, ki se jim je videlo, da jokajo iz same navade.

črne svojati, ki si je kot slepilo zapisala na svoj ščit besedo: ne ubijaj, v resnici pa drži v svoji roki skrito bodalce. Skratka, to je tista klerikalna družba, ki se ob vsaki priliki delavstvu na vse pretege vsiljuje in hlina kot prijateljica, da mu potem, ko to delavstvo zahteva kruha, na mesto tega pošlje svinčenke. Prokletstvo nad vas črna gospoda, ki ste zakrivali ono strahoto na Zaloški cesti. Naj bi vam stokanje umirajočih žrtev vašega pohlepa in jok in stok ter solze vdov in sirot grenilo vse življenje.

Slava spominu padlim junakom proletarske solidarnosti!

Lesnemu delavstvu Slovenije.

Poglejmo nekoliko globokeje v razmere, v katerih se delavstvo nahaja tudi po svoji lastni krivdi, ker noče priznati, da si bo le potom organizacije priborilo boljši obstoj. Večina tega delavstva pa ne pozna delovnega časa. Njegovo delo traja od ranega jutra pa do poznega večera, tako 12—16 ur na dan ali pa še celo noč. Razumljivo je, da je tak delavec na večer popolnoma ubit in ne gleda na drugo, kakor kje je najbližja pot do njegovega ležišča. Ne misli niti na hrano, ne na svojo družino in kaj pa šele na izobrazbo, ki jo tako potrebuje. In to je po veliki večini krivda samih delavcev, ki se ponujajo kapitalistu, da bodo delali več, zato, ker si misli, da s tem zasluži par kronic več na dan.

Par ur počitka, in že se dani. Hajdi sekiro v roke in zopet na delo. Kjer si včeraj prenehal, tam pa danes nadaljuj brez odmora in to za mali košček kruha, in sicer črnega kruha, katerega ti takorekoč kapitalistična pijavka iz usmiljenja deli — vsaj ona je tako prepričana. Ubogi delavec! Garaš in trpinčiš svoje telo do smrtne utrujenosti, pa še toliko ne pri-

Potem so nas vlačili iz špitala in povsod sem slišal tisto genljivo pesemco o skrbi za »naše« invalide in o »večni hvaležnosti domovine«... Zdaj imaš »skrb« in »hvaležnost« — lajna in cesta...«

Čuvaj se je naslonil na kostanj in nemirno brskal s palico po pesku ter se oziral po drevoredu.

Invalid je zakrilil z roko, kakor da se je nečesa važnega domislil, smeh mu je pljusknil v obraz. »Prepovedana pot« — kako se to lepo bere! — Kakor takrat, da, kakor takrat...«

Čuvaj ga je hladno ošimil z drobnimi očmi in se takoj zopet obrnil proti drevoredu.

»Le poslušajte, še zanimalo vas bo. —

Ponoči smo se bili zakopali pred neko požgano graščino tam ob Dnjestru. Zjutraj sem videl, da so ležali pred nami ostanki vrtno ograje. Vse je bilo pokončano, samo neka tabla je še ostala ob poti in tam je bilo zapisano »Zakazana droga!«

Ali veste, prijatelj, kaj se to pravi: »zakazana droga?« — Jaz tudi nisem vedel, ali nekdo med

služiš, da bi pošteno preživel sebe in svojo družino. In kdo je pa temu kriv? Ali ne ti sam radi svoje nevednosti in pa nezavednosti? Na drugi strani pa bogate tvoji izkoriščevalci z vsakim dnevom ter kupičijo milijon na milijon, poleg tega pa se vozijo z avtomobili, kamor jim pač njihovo srce poželi, ter uživajo vse naslade tega sveta. In iz čigavih žuljev gre to? Ali ne iz tvojih, uboga delavska para? Kaj pa imaš ti od vsega tega? Par let se pehaš in stradaš, potem pa umrješ, tvoji otroci pa so prepuščeni največji bedi. Ali se ne zavedaš tega? Spreglej že vendar! Pokaži izkoriščevalcem, da hočeš živeti tudi ti in sicer človeško. Združi se v enotno bojno fronto, katero tvori organizacija lesnih delavcev, ker le v nji boš našel odpor proti lesnim baronom in kapitalistom. Torej na delo vsi mizarji, tapetarji, gozdni delavci, žagarji in strojni delavci in splohi vsi, ki se pečate kaj s predelovanjem lesa. V boj torej in ne prenehajte prej, da pridete do svojih pravic in pokažete kapitalistu, da je delo tudi za njega, ne samo za delavca!

Kdor ni z nami je proti nam.

Kakor znano, so ljubljanski lesni delavci sklenili, da se mora vsak mizar, strojni delavec in stolar, če hoče v Ljubljani delati, izkazati, da je vsaj že tri mesece strokovno organiziran. Ta sklep, ki se ga dosledno izvaja, je tako umesten, da obeta popolno ozdravitev razmer, ki so časih bile naravnost neznosne. Mnogemu izmed mizarjev na deželi se je dobro zdelo, ko je prišel v Ljubljano, da je kolikor-toliko zaslužil in da je našel kolikor toliko urejene delovne pogoje in delovni čas, a navzlic temu se je mnogi izmed njih branil napram strokovni organizaciji vršiti svojo proletarsko dolžnost. Dandanes ga ni kraja, kjer bi mizarjem ne bilo znano, da obstoja strokovna organizacija osrednje društvo lesnih de-

nami, ki je razumel poljski, se je začel na ves glas smejeti: »Fantje, tu bomo pa počakali miru!« — Vsi smo ga debelo pogledali, skoro z otroškim zupanjem. Saj veste, vsak dan se je govorilo samo o miru. In če so bile to še tako abotne govorice, stokrat zasačena laž, iz samega koprnenja po miru smo jih radi poslušali, kakor da prihajajo naravnost iz nebes... Toda osel je pokazal na tablo in se pošalil: »Saj vidite, da je pot prepovedana.« —

Tam smo se valjali dober teden. Rusi nam niso skrivili niti lasu. Morda je stala tudi pri njih taka tabla? —

Nekega jutra pa pride nenadoma povelje za naskok.

Samo toliko vem, da sem planil z drugimi iz jarka in skočil par korakov po tisti »zakazani drogi«. Pa mi je bilo mahoma, kakor da me je oplazilo žareče olje. Stemnilo se mi je, pa ne vem, kaj se je

lavcev. Zato pa tudi nobeni izgovori ne morejo veljati več. Ljubljanski mizarji, so se dosti dolgo povpraševali, kako pridejo do tega, da bi oni sami doprinašali žrtve, se neprestano borili ter skrbeli, predno se kako stvar uredi in doseže tudi za druge, ki niti z mezincem genili niso. To jih je privedlo do trimesečnega sklepa, o katerem se je izkazalo, da učinkuje naravnost blagodejno.

Ne enkrat se je že pripetilo, da je dobil kak tak „tudi tovariš“ v tej ali oni mizarski delavnici delo, da ga pa niso priznali v dotični delavnici vposleni delavci, ker se je izkazalo, da ni član strokovne organizacije. Posledica tega je bila, da je moral oditi, še preden je začel delati. Tisti izmed njih, ki ima še količkaj sramu v sebi, zavedajoč se malomarnosti, jo urnih krač popiha zopet iz Ljubljane. Drugi pa se dela nedolžnega ter neumnega kakor da ne bi znal šteti do pet in pride v tajništvo strokovne organizacije ter se bridko pritožuje, češ, tam in tam sem dobil delo, pa so mi rekli, da ne morem delati; zakaj me ne pustijo? Ali je to prav? i. t. d. Ko je pa na tajništvu pozvan, naj pokaže člansko legitimacijo ter se izkaže, da jo nima, in izve, da so delavci dotične delavnice ravnali prav, se mu neznansko podaljša obraz in naivno ponuja članarino za tri mesece nazaj. — Ali tajnik Bredeško je v tem pogledu kakor iz bukovega lesa, trd in neizprosen. Pove mu nekaj ne ravno prijaznih besed ter ga odpravi z navetom, naj gre drugam, se organizira, potem pa bo imel prosto pot tudi v Ljubljano. Da mu omogoči brezplačno pošiljanje prispevkov, so mu na razpolago položnice poštno čekovnega urada, in mož mora iti. Zelo dober recept!

Da ljubljanski mizarji smatrajo svoj sklep za resen, nam dokazuje sledeči slučaj. Dne 18. aprila 1923. se je vtihotapil v mizarsko delavnico tvrdeke Rojina neki mizar, ki je prišel iz mizarske tovarne znanega krščanskega oderuha Remeca v Duplici pri Kamniku. Kakor hitro pa so pri tvrdki Rojini zapo-

potem zgodilo z mano. Šele v špitalu sem našel zavest...

»Prepovedana pot!« — O da, v miru in z natlačenim želodcem se je lahko ščeperiti in »vršiti — svojo — dolžnost...«

Čuvaj je že nestrpno brusil z nogami in grizel ustnice. Očividno je hotel še enkrat in z vso odločnostjo ukazati.

Toda invalid ga je prehitel, zakaj začel se je pobirati. Počasi si je oprtil lajno in še pripomnil:

»Zakaj pa vas ni bilo tam, tisto jutro, da bi se bili tako postavili in nam branili iz jarkov, a? — Tam bi vam ne bilo treba pretiti z gorjačo in pisarji. V miru in z nabasanimi želodci, kajpada, tako znate, strahopetci hudičevi!«

Pljunil je tja pred čuvaja in odklecal na cesto...

sleni mizarji zaznali, da dobrodašni Dupličan ni organiziran, je med njimi završelo in mož je še isti dan frčal iz delavnice. In tako se bo godilo vsakemu, ki misli, da se bo pasel na račun požrtvovalnosti drugih.

To navajamo za zgled in vsvarilo vsentoniim še ne organiziranim mizarjem vseh krajev Slovenije in Jugoslavije sploh.

Najprej naj vsak vrši svojo proletarsko dolžnost, potem ga bodo tovariši v slučaju potrebe podpirali. Zajedačev in takozvanih „šmarocarjev“ pa se bomo znali braniti.

Prispevki drugod in pri nas.

V živem spominu nam je še, koliko hrupa je povzročil sklep plenarne seje centralnega odbora osrednjega društva lesnih delavcev z dne 15. oktobra 1922., po katerem se je članske prispevke povišalo za prvi razred od 3 na 4 Din, za drugi razred od 2 na 2.50 Din in za tretji razred od 1 na 1.50 Din. Primerjajmo temu nasproti uvidevnost in požrtvovalnost lesnih delavcev v Avstriji. Dne 8. aprila 1923. se je vršila širša konferenca, v našem smislu nekaka plenarna seja odbora zveze lesnih delavcev avstrijskih na Dunaju. Glavna točka dnevnega reda rečene konference je tvorila času primerna regulacija prispevkov. Po dolgotrajni in temeljiti razpravi je konferenca soglasno sklenila, da znašaj tedenski prispevek, in sicer: za prvi razred K 3000, za drugi razred K 2600 in za tretji razred K 1800 in je še glavni tajnik zveze s. Gros trdil, da niti ta višina prispevkov ne odgovarja vrednosti predvojnih prispevkov! S temi prispevki pa še ni opravljeno. Mi, kakor znano, našim podružnicam ob vsaki priliki priporočamo, naj v svojem delokrogu redne tedenske prispevke po možnosti povišajo, ker jim ta posebni povišek ostane in si na ta način ustvarijo svoj posebni podružnični fond, ki v danem slučaju postane neprecenljive vrednosti. V Avstriji imajo take lokalne podružnične fonde že zdavnaj, in da se ta podružnici na razpolago stoječi fond primerno pomnožuje, pobirajo obenem s centralnim prispevkom tudi prispevek za svoj lokalni fond. Ti prispevki niso enotni, njih višino določuje po danih okolščinah vsaka podružnica po svojem preudarku. Faktum pa je, da v posameznih podružnicah dosežeta oba — centralni in podružnični prispevek — tedensko do 10.000 krón. Iz tega je razvidno, da je podružnični prispevek pogostoma celo višji kakor pa centralni. Res je sicer, da se vrednost avstrijskega denarja ne da primerjati z našim denarjem, ali vse eno je požrtvovalnost avstrijskih lesnih delavcev občudovanja vredna, ker ti ne gledajo na visokost zneska, temveč si svoje društvene finance urejujejo po vrednosti denarja in jih visoke številke, ki gredo do tisočakov, prav nič ne strašijo.

Tako kakor mi so to pereče vprašanje tudi avstrijski lesni delavci rešili na plenarni seji, ker bi tudi njihova glavna skupščina ne bila mogla v pričlo dejanskih razmer skleniti kaj drugega. Glavna skupščina pa bi bila stala težke denarje, tako pa so dosegli isti efekt, samo cenejši je bil. Na ta način je zveza avstrijskih lesnih delavcev postopala že večkrat in kar smo se naučili od Nemcev se še nikdar ni izkazalo kot slabo. In kakor vse kaže, se homo morali učiti od Nemcev še.

Za naš vsakdanji kruh.

Mežiška dolina. Konečno je dne 17. aprila 1923 prišlo do razprave. Že v zadnji številki našega lista smo povedali, da je tajništvo osrednjega društva lesnih delavcev zaprosilo okrajno glavarstvo v Prevaljah, naj uradnim potom pozove deloma lastnike same, deloma zastopnike lesnoindustrijskih podjetij v Mežiški dolini na dan 23. marca t. l. na razpravo, da se komeno reši vprašanje zvišanja plač prizadetim lesnim delavcem Mežiške doline. Ker pa okrajno glavarstvo, kakor smo bili že povedali, tega ni storilo, se je tajništvo osrednjega društva obrnilo na inšpekcijo dela v Mariboru. Inšpekcija dela v Mariboru je pozivu ugodila ter razpravo določila na dan 17. aprila 1923. pri okrajnem glavarstvu v Prevaljah. Prišel pa ni od inšpekcije dela nihče. Pač pa je inšpekcija dela v Mariboru poslala na okrajno glavarstvo v Prevaljah brzojavko, potom katere je asistent inšpekcije dela naprosil okrajno glavarstvo, naj ono zadevo uredi. Obenem je tudi g. asistent javil, da inšpektor dela g. inž. Kunc leži v agoniji. To se pravi, da je vsak trenotek pričakovati njegovo smrt. Da torej tudi gospod asistent ni mogel priti v Prevalje, je pač razumljivo. Dasi se je okrajno glavarstvo dne 23. marca branilo vzeti stvar v roke, je 17. aprila navsezadnje moralo stvar vendarle rešiti. Inšpekciji dela v Mariboru to pot ne moremo zameriti, zamerimo pa okrajnemu glavarstvu v Prevaljah, kajti to je krivo, da se je razprava do malega za cel mesec prav po nepotrebnem zavlekla.

Dne 17. aprila so prišli k razpravi vsi lastniki oziroma zastopniki lesnoindustrijskih podjetij Mežiške doline, prišli pa so tudi zaupniki delavcev posameznih podjetij in poleg njih predsednik osrednjega društva lesnih delavcev s. Tokan ter tajnik delavske zbornice s. Likar iz Ljubljane. Razprava se je pričela ob 10. uri dopoldne in je trajala do pol 14. ure popoldne. Vodil jo je komisar okrajnega glavarstva. Razprava sama na sebi je bila deloma zelo napeta; z obeh strani je bilo iznešenih nebroj dokazov in protidokazov, vendar pa se je kretala v dostojni obliki, stvarno in brez strasti. Samo tu in tam je bilo opazati neko prikrito nervoznost pri gospodu Lahovniku, kateremu

nikakor ne gre v glavo, da je zlasti v sedanjih gospodarsko negotovih casih vprašanje plač potrebno od časa do časa urediti v sporazumu s strokovno organizacijo. Se vedno je namreč nekaj takih podjetnikov, ki zele nazaj starih patriarhalnih časov, ko je podjetnik po svoji »uvidevnosti«² temu ali onemu »pridnemu«² delavcu primaknil pet ali deset vinarjev na dan.

Med te podjetnike zaenkrat spada tudi se g. Lahovnik. Ali upajmo, da bo g. Lahovnik za svoj popolnoma zgrešeni nazor opustil in da bo tudi prišel do prepričanja, da je za nemoteno delo in obojestransko zadovoljnost, v kolikor se o zadovoljnosti sploh govoriti more, najboljšje jamstvo in obojestransko rešpektirana kolektivna pogodba.

No, efekt razprave je bil sledeči: Plače lesnih delavcev v Mežiški dolini so bile zelo različne; da se pride temu v okom, se je sporazumno določilo dvoje plačilnih kategorij, in sicer za žagarje na jarmih vseh vrst in krožnih žagah ter brusarje K 17.60 ali Din 4.40 na uro, za vse ostale delavce pa K 16.— ali Din 4 na uro. Prvi (žagarji) so do sedaj imeli povprečne dnevne plače za 8 ur K 128 oziroma Din 32.—, z določitvijo plačen na K 17.60 ali Din 4.40 na uro bo njihova plača za 8 ur dnevno znašala K 140.80 ali Din 35.20. Zvišanje pri osmih urah dnevno torej znaša K 12.80 ali Din 3.20.

Plača dosedanjih delavcev je dosedaj pri osmih urah znašala dnevno K 104.— ali Din 26.—. Njim se z določitvijo plače K 16.— ali Din 4.— potemtakem dnevna plača za 8 ur zvišuje na K 128.— ali Din 32.—

Vse druge dosedaj veljajoče ugodnosti kakor deputatna kurjava itd. ostanejo v veljavi. Sorazmerno povišanje velja tudi za one delavce, ki žgo (kuhajo) oglje.

Tako smo torej po dolgem pritiskanju v Mežiški dolini storili zopet korak naprej. Ni sicer bogve kaj ali oni tovariši, ki so prisostvovali razpravi, lahko pričajo, s kakimi težavami se je v sedanjih splošni razdrapanosti razmer boriti, da se v ublažitev delavske bede stori vsaj nekaj. Spretnemu in taktičnemu nastopu s. Tokana in Likarja se je zahvaliti, da zaznamujemo ta, čeprav skromen uspeh.

Nastane sedaj vprašanje, ali se bodo lesni delavci Mežiške doline končno zavedli važnosti svoje strokovne organizacije? V nasprotnem slučaju jim bo slaba predla, toda ne po krivdi vodstva strokovne organizacije, temveč po krivdi tovarišev samih.

Če bodo hoteli lesni delavci Mežiške doline, da ne bodo odvisni od slučajja, tedaj jim povemo, da se bodo morali nekoliko drugače lotiti dela za strokovno organizacijo kakor dosedaj. V Mežiški dolini je po več sto delavcev vposlenih v lesni stroki, in če bomo tudi v bodoče hoteli zaznamovati uspehov, ne preostaja drugega kakor privedi vse

te stotine v organizacijo. Že sedaj prav jasno opazimo, da bo lesno delavstvo imponiralo le tedaj, če bo imelo močno in zanesljivo strokovno organizacijo. Ako tega ne bo, bo vse izgubljeno. To imejmo pred očmi. Zato pojdemo na delo in skušajmo pridobiti se vse one, ki danes se niso organizirani.

Stavka.

V prijazni kraj Slovenske Bistrice se je svoječasno naselil neki italijanski baron, ki je tamkaj ustanovil tovarno za izdelovanje gumbov. Kakor povsod drugod po Sloveniji, kjer so se naselili tuji kapitalisti, da bi izkoriščali ceneno delavno silo naših revnih slojev, tako tudi ta italianissimo ni prišel iz ljubezni do domačinov v Slovensko Bistrico, ampak prišel je zato, ker je uvidel, da so tamkaj tla zanj ugodna ter da se da na račun skromnosti ter potrpežljivosti našega od pamtiveka suženjskih odnošajev navajenega delavnega ljudstva kovati kapital, po katerem tako hrepeni italijanski gospod „baron“ in njegova češka gospa „baronica“. Včasih pa se takim in podobnim kapitalističnim matematikom vrine v račune kaka napaka, ki jim povzroča temvečjih preglavic, ker te napake povzročajo po navadi delavci, na katerih kožo se je v kapitalistični račun v glavnem naslanjal. Tudi italijanskemu „baronu“ se je vrinil nek tak računski defekt, in ker še vseh dni ne bo tako izlepa konec, preti nevarnost, da bo on in njegova „Gnädige“ doživel, oziroma doživela še več takih neprilik. Gospod baron sem, gospod baron tja. „küß die Hand, Gnädige“ sem, „küß die Hand, Gnädige“ tja, vse to se sicer „lepo“ sliši, če prav pravijo, da nobenih „baronov“ in nobenih „Gnädige“ v Jugoslaviji nimamo. Toda „Habt Acht!“ in nikar ne pozabite, da imate opraviti z bivšim avstrijskim oficirjem, ki si spričo kosmatih ušes jugoslovanskih oblasti sme privoščiti take ekstravagance tudi v „demokratični“ Jugoslaviji.

Gospa „Gnädige“ v zavesti, da je bil gospod „Gemahl“ avstrijski oficir, ki manire takega skuša uveljavljati tudi napram v tovarni zaposlenemu delavstvu, je v tem pogledu svojega gospoda pridno posnemala. To se ji sicer v polni meri ni posrečilo, pač pa je v svojem nastopanju dosegla stopnjo „korporala“. Kot takega jo je delavstvo tudi „vzljubilo“ in „spoštovalo“. Skratka, v tovarni gospoda „barona“ so zavladale naravnost „idilične“ razmere. Te razmere in še neki drugi nesporazum so dali povod stavki, ki je izbruhnila ravno zadnji teden pred velikonočnimi prazniki in traja še danes. Ali kdo bi računal na „so eine Frechheit“ pri do skrajnosti šikanirani delavski pari, ki povzroča „der Gnädigen“ toliko razburjenja in glavobola!

Korak delavstva je bil v očeh gospoda „barona“ nekaj nezaslišanega. Klicati delavce na „raport“

in prisoliti vsakemu po nekaj dni „Einzelna“, tega navzlic svojemu avstrijskemu oficirstvu ni mogel. Čemu pa je kr. jugoslovansko okrajno glavarstvo in žandarmerija tukaj, če ne zato, da na željo pri-tepenega Italijana preganja pošteno slovensko de-lavstvo? Pričela se je ona ordinarna, preživela in že zdavnaj obrabljena manipulacija z delavskimi knjižicami. Pomagalo pa ni vse skupaj nič. Oblasti niso in še danes nimajo nobenega povoda za nastop, ker se delavstvo ves čas mirno zadržuje. Vse inter-ventivne od strani organizacije do sedaj niso zalegle, tudi intervencije delavske zbornice ne. Domišljavost g. „barona“ in njegove „Gnädige“ presega vse meje človeškega pojmovanja. V tej svoji domišljiji gospod „baron“ ni hotel z nikomer drugim razpravljati, ka-kor s pokrajinsko upravo! Bil je namreč mnenja, da zastopnik pokrajinske uprave stavkujoče delav-stvo enostavno nažene nazaj na delo. Zmotil se je. Tudi zastopnik pokrajinske uprave od same prena-pete domišljije že histerično bolnemu „baronu“ ni mogel pomagati. In tako je zaenkrat ostalo pri star-em; stavka se nadaljuje. V zadnjem času si gospod „baron“ skuša pomagati še z nekim drugim, ne baš ravno baronskim trikom. Večinoma so stavkujoči delavci imeli in imajo še danes predujme. Ti pred-ujmi so dokaz, da plače, ki jih je delavstvo preje-malo od gospoda „barona“, niso bili ravno „baron-ski“, ker bi drugače teh predujmov ne bilo. Sedaj pa gospod „baron“ na uprav kavalirski način stav-kujoče toži za povračilo teh predujmov. Če misli gospod „baron“ tem potom ugnati delavstvo v kozji rog, se vara. Dobil ne bo nič, ker prizadeti ničesar nimajo, to on sam najboljšo ve, drugače bi jim ne bil dajal predujmov. Stroške za najetega ad-vokata bo moral nositi sam, kajti tam, kjer nič ni, tudi advokat ne bo ničesar vzel. In končno je de-lavstvo vsak čas pripravljeno prijeti se zopet dela kakor hitro bo gospod „baron“ dostopen poštenemu sporazumu.

Žal, da moramo tudi ob tej priliki konštatirati, da se je tudi v tem slučaju našlo par makulatur, ki so se v svoji podrepniški naravi spozabili in padli borečim se tovarišem ter tovarišicam v hrbet. Ime-na teh so: Franc Rober, V. Cintaver, Angela Skaza, Brumec in Roza Turk. Brumec si ponavadi služi svoj kruhek več z denunciranjem svojih sodelavcev ka-kor pa s poštenim delom. Ta možic je drugače iz-učen krojač, zdi se pa, da je njegova krojaška umet-nost zelo piškava, drugače bi ne šel delat gumbe. Od njega izdelani gumbi bodo potemtakem ravno take vrednosti kakor izdelki kot krojača. Roza Turk je „baron“ bil že enkrat postavil pod kap; ima nam-reč to lastnost, da si rada služi kruh z lenobo. Ali v sili hudič muhe jé, in tako je sedaj tudi Turkova Roza dobrodošla. O Angeli Skazi že ime samo pove, da je Skaza. Kaj je „skaza“, pa vsakdo ve in ni treba to posebej razlagati. V očeh vsakega pošte-nega delavca ni stavkokaz nič drugega kakor čisto

navadna „figura porka“. Tudi za take individuje pride pravi čas.

Kakor čujemo, si gospod „baron“ v zadnjem času skuša pomagati tudi s šoloobveznimi otroki! Poraba šoloobveznih otrok je, kakor znano, po za-konu strogo prepovedano! Zato prosimo višji šolski svet, da odredi tozadevno preiskavo in v slučaju, da odgovarjajo naše informacije resnici, preskrbi gospodu „baronu“ občutno kazen in kaznuje tudi one učiteljske moči, ki tako zlorabo otrok in tep-tanje zakona dopuščajo. Ne gre, da bi se dovoljevalo vsakemu kapitalistu, in naj si bo ta „baron“, zlorabljal ter izkoriščati nežno mladino pri navad-nih strojih. Naj si „Gnädige“, če hoče, sama pohabi svoje roke, ne bomo pa trpeli, da bi se pohabljali naši otroci.

Velikanski mezdni boji lesnih delavcev v Nemčiji.

Tako kakor v Avstriji, nekako podobno so se razvijale razmere tudi v Nemčiji. Morda celo neko-liko hitreje. Z neprestanim padanjem vrednosti nemške marke, je rapidno padala kupna možnost in kupna sila konsumentov. Izdatki za življenske po-trebščine so naraščali, naraščala je draginja. Zveza lesnih delavcev v Nemčiji se je sicer na vse načine trudila, da se plače rastoči draginji prilagode, vrstil se je mezdni pokret za pokretom, ali navzlic vsemu prizadevanju je tako kakor v Avstriji (in tudi v Ju-goslaviji) realna mezda napram predvojni dobi da-leč zaostala. Lesni delavci v Nemčiji ob sedanji svoji plači niso dandanes v stanu niti polovico onega bla-ga konsumirati, ki so ga lahko kupovali in konsu-mirali pred vojno. Le skrajna omejitev jih drži še nad vodo.

Kakor avstrijski, so znali tudi podjetniki v Nem-čiji izrabiti ugodno konjunkturo za pridobivanje si-jajnih dobičkov, kajti baš podjetniki so bili prvi, ki so ob padanju nemške marke kovali na račun pro-padanja splošnega narodnega gospodarstva svoj kapital. Ta gospoda, ki si je znala nakopati bogatih dobičkov, pa se je z vso silo upirala, ko je šlo za draginji primerno zvišanje plač. Tako zadržanje podjetnikov je dalo povod težkim in žrtev polnim bojem, ki so jih morali voditi nemški lesni delavci.

Brutalna, civilizaciji nasprotujoča politika Fran-cozov, zasedba Poruhrja, je vzrok, da je nastala kriza, ki je tako težka, da je do mozga pretresla vso gospodarsko življenje cele Nemčije. Nemška marka je počela znova padati in kmalu bi jo bila zadela ista usoda, kakor avstrijsko krono. Toda v zadnjem trenutku se je posrečilo nemški državni banki pre-prečiti katastrofo marke, jo celo nekoliko dvigniti ter jo obdržati na dobljeni višini. Sedanji navidezno ustaleni (štabilni) kurs marke pa hoče nemška vla-da porabiti za izvedbo akcije v svrhu ozdravitve

razdrapanega gospodarstva. Parola za to se glasi: „Znižanje cen!“ Ali tako kakor v Avstriji (in Jugoslaviji) hočejo tudi v Nemčiji započeti to akcijo in parolo pri plačah! Naši jugoslovanski podjetniki, ki sicer nemškimi ne segajo niti do kolen, ali v tem pogledu tudi nemški podjetniki niso nič kaj pametnejši od jugoslovanskih. Pa razume se, saj gre proti delavcem. Torej najprej znižanje plač in potem šele znižanje cen življenjskim potrebščinam!

Da bi morale logično cene dol in plače ostati kakršne so, da bi se vsaj deloma izravnala realna plača z realnimi potrebščinami, da bi sedanja plača vsaj približno dosegla ono kupno silo, kakršno je imela plača pred vojno, to tudi nemškim podjetniškim krogom ne gre v glavo. Gotovo ni nikjer zapisano, da se ne bi dalo govoriti z delavci glede znižanja plač. Ali vsekakor je predpogoj vsakemu znižanju plač poprejšnje znižanje cen. O kakem zniževanju cen živežu, obleki, obutvi, kurjavi, stanovanj itd. pa ni nikjer ne duha ne sluha, nasprotno, cene vsem tem stvarjem gredo kvišku in konsekventno temu bi se morale zvišati tudi plače. Drugačnega mnenja pa so podjetniki in baš radi tega, ker so drugega mnenja, se je v lesni industriji cele Nemčije vnel hud boj. Ne le, da podjetniki nočejo o izravnanju plač z draginjo ničesar slišati, temveč hočejo namesto povišanja izvesti redukcijo. Ob takih razmerah ni bilo drugega pričakovati, kakor to, da se bodo delavci podjetniški nakani uprli. To se je tudi zgodilo. Danes se v Nemčiji nahaja okroglo 45.000 lesnih delavcev v borbi. Deloma so stopili sami v stavko, deloma pa so jih podjetniki izprli, ker delavci niso hoteli priznati znižanja plač. Konstatirati je treba, da je pretežna večina borečih se lesnih delavcev izprta in da je le manjši del stopil v stavko. Nesporno je dejstvo, da je vsled silne gospodarske depresije stališče podjetnikov v tem boju znatno ugodnejše kakor pa pozicija delavcev. Tega so se delavci od početka tudi zavedali, ali navzlic temu so vsiljeni jim boj sprejeli. Kako se bodo razvijale stvari naprej, se danes še ne more ugotoviti. Gotovo pa je, da bo borba nemških lesnih delavcev huda, trda in dolgotrajna.

Da bo dana možnost to borbo izvojevati potom lastne moči, je centralni savez zveze lesnih delavcev Nemčije razpisal **posebni stavkini davek v znesku štirikratnega rednega tedenskega prispevka, ki odgovarja visočini štirih ur zaslužka na teden!**

Lesni delavci v Nemčiji se nahajajo ob pričetku težkih obrambnih bojev. Bojev, ki so že sedaj zavzeli tak obseg, kakršnega v lesni industriji doslej še nismo doživeli! S ponosom pa lahko ugotavljamo, da so nemški lesni delavci od nekdaj bili pionirji delavskega pokreta. Vedno so stali v ospredju in vselej na vodilnem mestu. Res je, da bodo naši nemški tovariši morali prestati težke boje, ali navzlic vsem neprilikam zro pogumno v bodočnost, ker so borbe vajeni in ker so se bojevati naučili. Vroča želja vseh nas slovenskih in jugoslovanskih lesnih delavcev je,

da bodi zmaga v boju, katerega so se lesni delavci tako pogumno lotili, **na strani naših nemških tovarišev!**

Internacionalni verižniki.

Kakšni so internacionalni verižniki, ki jih tudi naša blažena država rada in vsepovsod podpira?! Njihovo veriženje sega v vsako rodbino in ga občuti zadnji gorski kočar in vsak delavec, najsi bo v delavnici, rudniku, tovarni ali kjerkoli.

Našim delavcem hočemo povedati zgodbe o veriženju s sladkorjem od strani francoskih verižnikov, ki je povsem zanimiva in, ki je naslednja:

Vsako leto dva meseca ob času žetve sladkorne pese pade cena sladkorju, to pa vsled tega, da fabrikanti sladkorno peso od kmetov producentov bolj ceno pokupijo. Kadar je vsa sladkorna pesa pokupljena, pa tovarnarji sladkorja zopet diktirajo sladkorju višje cene. To bi bila ena lumparija. Lumparija, ki so jo pa izvedli letošnje leto 12. februarja, pa presega vse meje, tudi meje vseh internacionalnih lumpov!

V Parizu se je v intresentskih krogih zvedelo, da je ameriški minister za prehrano, g. Hoover, ugotovil slabo letino za sladkor, in sicer za vso Evropo in tudi Ameriko. To vest so si dali pariški špekulanti iz Amerike poročati, dasi ni bila resnična, temveč so jo samo špekulanti naročili. Dne 13. februarja je za to špekulacijo zvedel ameriški minister za prehrano v Washington ter je vest še isti dan preklical. Tega preklica pa pariški listi niso takoj objavili, temveč šele dne 15. februarja. Dne 14. februarja pa so špekulanti sladkor podražili za 60 frankov in je seveda zaraditega poskočila cena sladkorju v celi Evropi. Tako so ti internacionalni verižniki zaslužili v enem dnevu 300 milijonov frankov. Ko je bil »kšeft« že napravljen, je drugi dan prinesel list »Information financière« preklie ministra g. Hoovera. Kartelirani tovarnarji so tedaj na pustni torek zaslužili 300 milijonov frankov, oziroma so ljudstvo ogoljufali za 300 milijonov frankov v enem dnevu.

Zadeva je pa v Parizu dvignila veliko prahu, ko se je zvedelo, da so tri sladkorne tvrdke zaslužile v enem dnevu tako velik znesek, namreč tovarne Soumier, Say in Fabaudi. In kaj sedaj? Zadeva je prišla celo pred državni zbor. Tam so se merodajni faktorji izgovarjali drug na drugega, zakaj preklie, ki ga je objavil minister Hoover, ni bil takoj isti dan objavljen. Toda ti trije lumpi so si mislili: ukradimo toliko, da bo za vse dovolj, tedaj tudi za podkupnino za državne uradnike, ki so tu prizadeti. In uspelo jim je izborno, kajti debata v parlamentu ni mogla dognati, kdo je temu kriv, da preklie ni bil pravočasno objavljen, da bi se špekulacija mogla preprečiti.

Francoski minister, g. Cherou je z ramami zmignil in rekel: Jaz ne morem imeti svoj žaromet povsod!

Sodrug, delavske organizacije pa imajo nalogo, da njih žaromet poišče take lopove — o pravem času!

Shodi.

Ljubljana. V nedeljo dne 15. marca 1923. se je vršil v salonu gostilne pri »Levu« na Gosposvetski cesti izredno dobro obiskan shod lesnih delavcev. Prišel se je ob 9. uri dopoldne. Na dnevnem redu je bilo poročilo za mesec marec ter poročilo o razpravi glede zvišanja plač.

Shodu je predsedoval podružnični predsednik s. Pokovec, ki je obenem tudi na kratko sporočil končni uspeh razprave z zvezo mizarских podjetij, koje rezultat, kakor poročamo na drugem mestu, je bil povišek temeljnih plač za nadaljnih 10 procentov. Obenem je s. Pokovec tudi sporočil, da je podružnični odbor na zadnji svoji seji sklenil po vzoru drugih organizacij, nabaviti svojo lastno društveno zastavo. V svrhu pridobitev sredstev naj se v ta namen pobirajo prostovoljni prispevki in priredi velika ljudska veselica.

Nadalje poda s. Iglíč poročilo o stanju podružnične blagajne za mesec marec, kakor tudi o stanju obrambnega sklada ter o izidu prostovoljne zbirke za podporo stavkujočih v Slov. Bistrici. S. Arhar poroča za kontrolo, da se blagajna nahaja v redu.

Poročilo vzamejo zbrani člani brez ugovora na znanje.

Nato povzame besedo s. Bradeško ter obširno razloži potek razprave z zastopniki mizarских podjetij dne 14. aprila t. l., prečita sklenjeni dogovor ter povdarja, da tvorijo lesnim delavcem pri prizadevanju za doseg časa primernih plač osobito stavbinski delavci, ki bi z ozirom na njihovo sezonsko delo glede višine plač prav za prav morali vsemu ostalemu delavstvu prednjačiti. Namesto tega pa so še za nami. Delodajalci naše stroke, kar je razumljivo, pa porablajo vsako priliko in kažejo na skromnost stavbinskih delavcev. In dasi se nahajamo ob početku stavbne sezije, ni med stavbinskimi delavci opazati onega potrebnega življenja in dela na polju strokovne organizacije, od katerega bi se dalo pričakovati prepotrebnega preokreta. S. Bradeško omenja tudi stavko delavstva tovarne gumbov v Slov. Bistrici in priporoča naj bi se za stavkajoče še pobiralo. Bridko se pritožuje, da ves trud in agitacije med izvenljubljan-skim lesnim delavstvom nima zaznamovati še takih uspehov, kakršnih bi upravičeno bilo pričakovati. Še vedno je opazati, da lesni delavci raznih krajev ne znajo ceniti vrednosti oseurnega delov-

nega časa; 10 ali celo 12 ur dnevnega dela v mnogih podjetjih niso nikaka izjema.

S. Erjavec povdarja, da je trimesečni sklep treba striktno izvajati. To je, zabraniti vsakemu lesnemu delavcu možnost dela v Ljubljani, ako se ne izkaže, da je že vsaj tri mesece strokovno organiziran.

S. Novak je dejal, da ne moremo v naprej vedeti, če se v danem slučaju ne bo treba zopet poprijeti skrajnega orožja — stranke. Da pa bodo ljubljanski lesni delavci vedno pripravljeni in tudi finančno dovolj podkovani, predlaga, da se prispevek za obrambeni sklad ljubljanske podružnice tedensko poviša za 1 dinar. Predlog, ki bo pozicijo ljubljanskih lesnih delavcev ojačil, se soglasno sprejme. Plačevanje zvišanega prispevka se prične z dnem 1. maja 1923.

Oglasi se k besedi s. Zore, ki najpopreje pozdravi ravnokar storjeni sklep, v nadaljnjem pa opozarja na splošno gospodarsko krizo, koje posledice se zlasti silno čutijo na denarnem trgu. Kot nadaljna posledica te krize je tudi zastoj stavbne industrije, kar pa zopet zelo neugodno upliva na delavni trg. Zato je bilo po njegovem nazoru umestno, da se je pri ravnokar zaključenem mezdnem pokretu postopalo previdno ter ni izzvalo ostrejšega konflikta. Končno izraža svoje veselje nad napredkom naše organizacije in pozivlja članstvo na neumerno nadalnje delo za to organizacijo.

S. Bradeško pravi, da je delal sedem mesecev v Belgradu in da so vtisi, ki jih je nanj napravila tamošnja strokovna organizacija lesnih delavcev, zelo neugodni.

Ljubljana. Šest tednov je trajalo, predno so prišli skupaj zastopniki mizarjev, strojnih delavcev in stolarjev ter zveze mizarских podjetij, da se porazgovore o plačah, ki so vsled vedno rastoče draginje bile potrebne regulacije. Cela virsta dopisov se je v tem času izmenjala med zvezo mizarских podjetij in strokovno organizacijo lesnih delavcev — osrednjim društvom lesnih delavcev. Zveza mizarских podjetij je manevrirala zelo spretno, to se mora priznati. Njen namen je bil, organizacijo prepričati, da je vsako povišanje nemogoče, ker je po njenem zatrdilu konjunktura tako slaba, da lastniki mizarских podjetij kako povišanje enostavno ne preneso. Prozoren je bil tudi namen zveze mizarских podjetij, potom zavlačevalne taktike, organizacijo delavcev utruditi in jo privedi do nazora, da bo njeno prizadevanje ostalo brez vsakega uspeha. Opreznost organizacije delavcev je bila to pot dvakrat na mestu. Kajti zveza mizarских podjetij bi v danih razmerah morebitno stavko bila prenesla brez posebnih težkoč. Bili so nekateri lastniki mizarских delavnic zlasti manjših celo mnenja, da naj se stavko provocira! Toda vodstvo strokovne organizacije mizarjev, strojnih delavcev in stolarjev je položaj in točasno

vulkanična tla presojalo pravilno, spretno se je vsakemu ostremu konfliktu izognilo, odnehalo pa ni! In tako je brez hujših stresljajev prišlo dne 14. aprila 1923 do razprave. Vršila se je v prostorih trgovske in obrtniške zbornice ter je trajala od 10. do 13. in pol ure. Navzoči so bili: za zvezo mizar-skih podjetij gospodje Rojina, Naglas in Petrov-čič; za osrednje društvo lesnih delavcev predsednik Tokan, tajnik Bradeško, predsednik ljubljanske podružnice Pokovec, nadalje zaupniki Blažević, Virant starejši itd. Predsedoval je razpravi in jo vodil eden izmed tajnikov zveze industrijecev. Končni rezultat je bil, da se je v obojestranskem sporazumu one temeljne plače, katere so bile do-ločene ob priliki lanske velike stavke, povišajo za 10 procentov. Lansko leto so se kakor znano temeljne plače podvojile in to radi enostavnejšega računanja. Na podvojene temeljne plače je prišlo takrat še 10 procentov, sedaj pa je k tem 10 procentom prišlo še nadaljnih 10 procentov. Ako vzamemo povprečno temeljno plačo 28 kron na uro, znaša izboljšanje K 2.80 na uro ali K 22.40 pri osmih urah dnevno, oziroma K 134.40 tedensko.

Zanimivo je bilo priznanje lastnika mizar-ske delavnice g. Petrovčiča, ki je dejal, da podjetniki čutijo posledice lanske stavke še sedaj. »Bili ste takrat močnejši od nas, zato ste nas premagali.« Gotovo bo v interesu ljubljanskih lesnih delavcev, da pri takem razmerju tudi vedno ostane. S tem si mizarji, strojni delavei in stolarji zasigurajo za vselej soodlojučno stališče. Za tiskarji smo sedaj prvi, pri tem naj pa tudi ostane. Ostane pa pri tem le tedaj, če bomo kakor doslej tudi v naprej znali voditi čolniček naše strokovne organizacije tako, da ga noben vihar ne bo treščil ob pečine in preko nevarnih vrtincev. Zaenkrat naj nam naš diplo-matični uspeh zadostuje. Sedaj na delo za izpol-nitev strokovne organizacije! Brusimo svoje orožje, dokler je čas!

Gorje. V nedeljo dne 15. aprila popoldne se je vršil shod lesnega delavstva v Gorjah. Poročal je sodrug Bradeško o položaju, v katerem se nahaja lesno delavstvo. Ali na žalost moramo konstatirati, da se v Gorjah lesno delavstvo jako malo zanima za svoje stvari. Poglejmo namreč delavstvo v tovarni Vintgar. Tam so zaposleni tudi mizarji. V tej tovarni vlada res splošen nered. Krivda leži največ na pod-jetniku, deloma pa tudi na delavstvu samem, ker niso solidarni. Organizacija je napravila, ozir. sta-vila je na podjetnika spomenico za izboljšanje plač vsemu delavstvu. Našlo se je pa par takih mizarjev, ki so šli do podjetnika in sklenili posebno pogodbo, da bodo delali akord. In kaj je posledica tega? Pač to, da je sedaj, ko je dovolj dela izvršenega, te de-lavce podjetnik odslovil. Sedaj pa pravijo, ako ne bo organizacija pomagala, da ne bodo nič več pla-čevali. Tako, sodrugi, vidite, ne boste nikdar izbolj-šali svojega položaja. Delavstvo se bo moralo za-

četi bolj zavedati in obdržati močni temelj, da ga ne bo zrušil vsak vetrič in tudi ne par nezavednih delavcev. Pozivljamo pa vse zavedne sodruge, da ohranijo disciplino in da ne uničijo svoje organiza-cije, ker potem bi bile še hujše posledice. Podjetnik bo takoj skušal uvesti dvanajsturno delo in odpustiti še več delavcev, kakor se to dogaja v drugih takih podjetjih, ker niso delavci solidarni. Zato pa, so-drugi, na delo in oživite vašo podružnico tako čvr-sto, da ne bo lesnega delavca v Gorjah, ki bi ne bil organiziran.

Mislinje. V zadnji številki našega lista smo poročali, da se je dne 25. marca 1923 vršil v Mi-slinjah shod lesnih delavcev, in da je bilo v očigled mizar-skih plač, ki jih tvrdka Perger plačuje pri-zadetim delavcem, sklenjeno potom vloge na šefa tvrdke zahtevati primerno zvišanje. Tajništvo osrednjega društva lesnih delavcev je vlogo sicer takoj odposlalo, odgovor, katerega je na svojo vlogo dobilo, pa je bil negativen! V kolikor g. Per-gerja poznamo, drugega ni bilo pričakovati. Zato nas odklanjajoči odgovor ni prav nič iznenadil. Apelirati na uvidevnost ali celo na dobrohotnost zakrknjenega kapitalista Pergerjeve sorte se pravi, metati bob ob steno. Ali s tem stvar za nas še ni rešena in gospod Perger se zelo moti, če misli, da je svoje opravil.

Tajništvo osrednjega društva je že potom de-lavske zbornice naprosilo inšpekcijo dela v Mari-boru za posredovanje. Do razprave torej vsekakor pride, in pokazalo se bo ob tej priliki, če bo gospod Perger imel toliko žalostnega poguma, da zanika potrebo zvišanja plač svojim v pravem pomenu besede stradajočim delavcem.

Društvene vesti.

Vse one podružnice osrednjega društva lesnih delavcev, ki so s svojimi mesečnimi obračuni v za-ostanku, prosimo, da čimprej pošljejo obračune, ker bi drugače nastal v splošni društveni administraciji zastoj, ki nikoli ne rodi nobenih dobrih posledic. Ob tej priliki konstatiramo, da nekatere podružnice na-vzlic večkratnemu opominu svoje dolžnosti še niso izvršile. Na naslov teh naj bo povedano, da bomo v našem listu pričeli iste javno navajati in to radi-tega, da naše članstvo dotičnih krajev na zanikr-nost njih funkcionarjev opozorimo. Kajti to, kar se ponekod dogaja, je nedopustna malomarnost, ki je noben urejeni društveni aparat ne prenese. S pri-občitvijo dotičnih podružnic bomo zajedno pričeli s priobčevanjem imen dotičnih blagajnikov. Zato ponovno, a zadnjič v tej obliki prosimo vse one

funkcionarje, katerih se tiče, da zadevo čimprej uredi.

Agitirajte za organizacijo in razširjajte naš tisk!

Kultura.

»Zgodovina socializma v Srbiji«, spisal Fran Erjavec, izdala in založila Slovenska socialna matica leta 1923. v Ljubljani. Strani 56. Cena 6 Din.

Medsebojno spoznanje je prvi pogoj sožitja, zblíževanja in sukcesivnega zedinjevanja Slovencev, Hrvatov in Srbov... in temu medsebojnemu spoznavanju, iskrenemu in nezastrtemu, je posvečeno to delce, pravi pisatelj sam v predgovoru. Temu namenu bo služila ta živahno pisana knjižica res prav dobro, saj vidimo, da je danes vir mnogim razprijam in nesoglasjem v veliki meri kriva nepoučenost. In baš z ozirom na to moramo to delce le pozdravljati. Snov je razdeljena v šest poglavij, namreč: 1. Srbija v prvi polovici preteklega stoletja; 2. Prvi pojavi socializma v Srbiji; 3. Svetozar Markovič; 4. Prve delavske organizacije v Srbiji; 5. Ustanovitev sindikalne organizacije in socialnodemokratske stranke, in 6. Srbska socialno-demokratska stranka. Ker se pisatelj ne omejuje zgolj na zgodovino srbskega socialističnega gibanja v ožjem pomenu besede, temveč ga

riše v tesni zvezi z vsem srbskim kulturnim, gospodarskim ter zunanjim in notranjim političnim razvojem, bo knjižica gotovo zanimala najširšo javnost. In ravno radi tega njenega splošno informativnega značaja jo vsem toplo priporočamo.

Eventualne naročbe izvrši tudi tajništvo osrednjega društva lesnih delavcev v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6. — Naročajte in učite se!

Razno.

Znamenje časa. Zvedeli smo da se je novopečeni »odgovorni« »Delavca« ob neki priliki izrazil o našem listu tako kakor je navada pri pouličnih frkolinih. Da bi nas zadel ali pa da bi se celo ozirali na to, kakšnega mnenja je kak Pepček, nam niti na misel ne pride. Mnenja pa smo, da bi taki Pepčki veliko bolje in pametnejše napravili, če bi se šli izučiti kakega rokodelstva in si potem tega služili pošten kruh, ne pa se kot falirani študent obešati na vrat delavskemu pokretu. Falirani študentje so bili delavskemu gibanju od nekdaj v nesrečo. Pojdi torej, Pepček, in se uči nečesa in potem ko se ti posuši materino mleko na bradici in si boš kot delavec znal služiti kruh, potem boš pa tudi lahko kaj govoril. Zapomni si, da delavski pokret rabi delavcev in ne »Pepčkov«, katerim niti šola ni šla v butico. Faliran študent namreč prav rad prihaja v sorodstvo z delamrznimi postopači in takih delavstvo ne bo redilo.

Lastnik in izdajatelj »Osrednje društvo lesnih delavcev« v Ljubljani. — Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiska tiskarna J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

== KONSUMNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO ==

Poštni predal št. 13
Telefon inter. št. 178

:: LJUBLJANA ::

Pošt. ček, rač. št. 10.532
Brz. ,Kodes' Ljubljana

Hranilni oddelek

naznanja, da je s **1. novembrom 1922**

zvišal obresti in sicer

za navadne hranilne vloge na	6 ⁰ / ₁₀
za vloge proti četrtletni odpovedi na	6 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀
za vloge proti polletni odpovedi na	7 ⁰ / ₁₀

Hranilne vloge sprejemajo in izplačujejo vse prodajalne naše zadrage!

Vlagajte vse svoje prihranke v lastno hranilnico!